

TỪ QUAN ĐIỂM CỦA ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM ĐẾN THỰC TIỄN XÂY DỰNG MÔI TRƯỜNG VĂN HÓA LÀNH MẠNH CHO THANH NIÊN ĐÀ NẴNG HIỆN NAY

Lê Đức Thọ

Trường Cao đẳng Nghề Đà Nẵng

Email: ductholevtc007@gmail.com

Ngày nhận bài: 15/8/2017; ngày hoàn thành phản biện: 28/8/2017; ngày duyệt đăng: 8/01/2018

TÓM TẮT

Sự phát triển của con người từ xưa đến nay luôn gắn với môi trường, trong đó, có môi trường văn hóa. Nếu như môi trường sinh thái đóng vai trò quan trọng không thể thiếu đối với sự tồn tại có tính sinh học của con người thì môi trường văn hóa góp phần làm cho con người phát triển đúng với tính chất xã hội của nó. Môi trường văn hóa lành mạnh, hài hòa, phong phú chính là chiếc nôi nuôi dưỡng con người về mọi mặt. Bài viết góp phần tìm hiểu khái niệm môi trường văn hóa, các chủ trương của Đảng về xây dựng môi trường văn hóa trong giai đoạn hiện nay; đồng thời, chỉ ra thực trạng của môi trường văn hóa trong thanh niên ở Đà Nẵng, qua đó, cũng mạnh dạn đề xuất một số giải pháp góp phần phát huy các thế mạnh và hạn chế những tồn tại trong quá trình xây dựng môi trường văn hóa cho thanh niên ở Đà Nẵng.

Từ khóa: Đà Nẵng; môi trường văn hóa; xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh; thanh niên.

1. NÊU VẤN ĐỀ

Từ khi Đảng Cộng sản Việt Nam ra đời (1930), vấn đề văn hoá và con người luôn được Đảng ta và Chủ tịch Hồ Chí Minh hết sức coi trọng. Trong thời đại ngày nay, sự phát triển như vũ bão của cuộc cách mạng khoa học và công nghệ trên toàn cầu đã tác động mạnh mẽ tới mọi lĩnh vực của đời sống xã hội. Hơn nữa, tác động của kinh tế thị trường và quá trình toàn cầu hóa ít nhiều cũng ảnh hưởng tới nhận thức và môi trường sống của con người, nhất là thanh niên. Nhân loại ngày càng nhận thức rõ tầm quan trọng của môi trường sống, trong đó có môi trường văn hóa (MTVH) đối với sự phát triển toàn diện của con người. MTVH lành mạnh có vai trò cực kỳ quan trọng đối với đời sống con người, làm cho văn hoá thực sự trở thành nhân tố tích cực thúc đẩy

Từ quan điểm của Đảng Cộng sản Việt Nam đến thực tiễn xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh ...

con người hoàn thiện nhân cách, kế thừa và phát huy những giá trị văn hoá truyền thống của dân tộc và hội nhập quốc tế.

2. NỘI DUNG VÀ KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU

2.1. Vai trò của môi trường văn hóa đối với sự phát triển toàn diện của con người

2.1.1. Khái niệm môi trường văn hóa

Trong lịch sử phát triển của mình, loài người phải trải qua cuộc hành trình kéo dài vô tận, hoạt động lao động sản xuất và đã biến đổi môi trường tự nhiên “thuần khiết” ban đầu thành môi trường tồn tại của mình, thành một thiên nhiên thứ hai - thiên nhiên được cải biến, được nhân hóa, mang ý nghĩa và “bản chất người”, mang dấu ấn ý chí của con người - đó là MTVH. MTVH bao gồm tổng hợp những thành tố văn hoá tác động qua lại với đời sống của những cá nhân và cộng đồng, đáp ứng nhu cầu tinh thần của con người và thúc đẩy sự tiến triển của xã hội.

MTVH là tập hợp các yếu tố bên trong hệ thống xã hội – con người, bao quanh con người, bao gồm các thành tố vật chất và tinh thần tương đối ổn định, tác động qua lại lẫn nhau và có quan hệ tương tác mật thiết với con người trong một không gian, thời gian xác định. MTVH là một bộ phận quan trọng không thể thiếu được trong môi trường sống của con người.

MTVH không chỉ là tổng hòa các yếu tố văn hóa vật thể và phi vật thể bao quanh con người, có quan hệ tương tác với con người, MTVH còn là khái niệm chỉ sự tổng hòa các mối quan hệ xã hội trong hoàn cảnh xã hội nhất định tạo ra một môi trường sống lành mạnh có ảnh hưởng và tác động đến sự phát triển những năng lực bản chất của con người để hình thành nhân cách theo lý tưởng xã hội tiên tiến phù hợp với sự vận động và phát triển đời sống xã hội, tạo động lực cho sự phát triển kinh tế, xã hội và văn hóa.

2.1.2. Vai trò của môi trường văn hóa đối với sự phát triển toàn diện con người

MTVH là bộ phận quan trọng chứ không phải là toàn bộ môi trường sống của con người. Con người không chỉ sống trong MTVH mà còn sống trong môi trường tự nhiên và môi trường xã hội. Môi trường sống của con người là tổng hòa cả ba môi trường sống cơ bản: môi trường tự nhiên, môi trường xã hội và MTVH. Trong đó, “Nếu môi trường xã hội hình thành theo dòng lịch sử và những biến đổi của thời cuộc; môi trường tự nhiên hình thành từ một không gian địa lý ảnh hưởng đến phương thức sản xuất, tâm lý và tập tục của một cộng đồng dân cư; thì MTVH hình thành theo bản chất của một chế độ chính trị và định hướng của một nền văn hóa, từ đó tạo thành mối quan hệ giữa các hình thức môi trường” [4, tr.241].

Do đó, không thể quan niệm MTVH nằm ngoài môi trường tự nhiên và môi trường xã hội. Môi trường tự nhiên và môi trường xã hội là điều kiện cho sự hình thành và phát triển của MTVH, quy định đặc trưng, tính chất của MTVH cụ thể. Một môi trường tự nhiên được chăm sóc, bảo vệ tốt thực sự trong sạch, lành mạnh đảm bảo cho cuộc sống lâu dài của con người; một môi trường xã hội thực sự dân chủ, tiến bộ, văn minh, không có sự tồn tại phổ biến của các tệ nạn xã hội, trong đó sự phát triển tự do của con người là điều kiện cho sự phát triển tự do của tất cả mọi người đều được coi là những thành tố cơ bản, cốt lõi cấu thành MTVH.

Sự khác biệt giữa MTVH với môi trường sống tự nhiên cũng như môi trường xã hội được thể hiện tập trung ở sự tổng hòa các mối quan hệ xã hội, tạo ra những nhân tố chủ quan, khách quan có ảnh hưởng và tác động đến sự phát triển những năng lực bản chất của con người. Sự ô nhiễm môi trường tự nhiên cũng như môi trường xã hội xét cho cùng đều xuất phát từ những cách hành xử thiếu văn hóa, vị kỷ của con người trong các quan hệ xã hội. Sự suy đồi về đạo đức, nhân cách, lối sống, nòi giống của con người đều có căn nguyên sâu xa từ sự xuống cấp và suy thoái của MTVH. Một hành vi xâm hại hay phóng uế nơi các di tích lịch sử, tượng đài, danh lam thắng cảnh, các tệ nạn xã hội, sự suy đồi về lối sống,... không chỉ làm ô nhiễm, hủy hoại đơn thuần về mặt tự nhiên, sinh học, mà còn biểu hiện sự vô minh, tha hóa, băng hoại về mặt tâm hồn.

Trong thực tế, không thể đồng nhất hay lẫn lộn MTVH với môi trường xã hội mặc dù chúng gắn bó khăng khít với nhau, tác động mạnh mẽ lẫn nhau và có phần nào đó hòa tan vào nhau. “Môi trường xã hội nói chung, trong đó bao gồm nhiều yếu tố văn hóa, hay môi trường văn hóa cũng đồng thời là môi trường xã hội nếu hiểu văn hóa là đời sống tinh thần của xã hội. Với cách hiểu chung hiện nay thì xây dựng MTVH là tác động đến đời sống xã hội, trong đó có ý thức bảo vệ môi trường sinh thái vì lợi ích con người,... Nghĩa là môi trường xã hội và MTVH vừa thống nhất hữu cơ, vừa khu biệt theo cơ chế tổ chức, chứ không phải MTVH là bộ phận của môi trường xã hội” [4, tr.241-242].

Con người là chủ thể, là thành tố quan trọng nhất của MTVH, đồng thời cũng là khách thể, là sản phẩm chủ yếu chịu sự tác động thường xuyên của MTVH. Sự phát triển hài hòa, sự hoàn thiện nhân cách, định hướng và năng lực sáng tạo giá trị của con người tùy thuộc rất lớn vào chất lượng MTVH.

MTVH lành mạnh có vai trò cực kỳ quan trọng đối với đời sống con người, làm cho văn hóa thực sự trở thành nhân tố tích cực thúc đẩy con người hoàn thiện nhân cách, kế thừa và phát huy những giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc. Tăng cường xây dựng một MTVH lành mạnh, phát triển là bảo đảm quan trọng cho việc thực hiện phát triển toàn diện con người. *Trước hết*, MTVH ở vào vị trí cốt lõi (như giáo dục, khoa học, kinh tế, văn nghệ, đạo đức, tôn giáo, triết học, tâm lý dân tộc và tập tục

Từ quan điểm của Đảng Cộng sản Việt Nam đến thực tiễn xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh ...

truyền thống) đối với thế giới tinh thần, có tác dụng chỉ hướng quan trọng quyết định định hướng phát triển thế giới tinh thần của con người. *Thứ hai*, MTVH ở vào tầng thế tục (như phong hóa, phong tục, lễ hội) có tác dụng tụ hội tinh thần con người, tăng cường lực tụ hội các thành viên trong xã hội. *Thứ ba*, MTVH ở tầng vật chất (như hình thái thực thể của văn bia liệt sĩ, danh lam thắng cảnh có tính văn hóa) có tác dụng cảm hóa kêu gọi mãnh liệt đối với thế giới tinh thần của con người. Đã có tác dụng cảm hóa và kêu gọi về tâm lý đối với con người, MTVH về bản chất là chỉ hướng cho con người, xây dựng con người.

Tác dụng xây dựng tố chất đạo đức tư tưởng đối với con người của nó biểu hiện ra ở ba mặt. *Một là* tác dụng hội tụ, tức là nói MTVH có tác dụng hội tụ nhận thức chung các thành viên xã hội, thúc đẩy các thành viên xã hội hoà đồng. *Hai là* tác dụng giáo hoá, tức là chỉ hệ thống đạo đức, luân lý, lý luận, tư tưởng ở vào địa vị thống trị trong MTVH có tác dụng giáo dục con người. *Ba là* tác dụng định hướng, tức là chỉ MTVH thông qua lý tưởng chung để chỉ đạo phương hướng phát triển tố chất đạo đức, tư tưởng của các thành viên trong xã hội ở một trình độ nhất định đã tạo ra bản sắc riêng trong phát triển và phương hướng phát triển của xã hội.

2.2. Định hướng của Đảng Cộng sản Việt Nam về xây dựng môi trường văn hóa

Xây dựng MTVH tốt đẹp, lành mạnh là một trong những nhiệm vụ trọng yếu mà Đảng đã vạch ra để toàn Đảng, toàn dân thực hiện giai đoạn công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước theo định hướng xã hội chủ nghĩa.

Lần đầu tiên trong *Văn kiện Đại hội VIII của Đảng* (1996), MTVH mới được nhận thức như là nhiệm vụ, nội dung của phát triển văn hoá. Nội dung Nghị quyết ghi rõ: Mọi hoạt động văn hoá, văn nghệ phải nhằm xây dựng và phát triển nền văn hoá tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc, xây dựng con người Việt Nam về tư tưởng, đạo đức, tâm hồn, tình cảm, lối sống, xây dựng *môi trường văn hoá* lành mạnh cho sự phát triển xã hội¹.

Nghị quyết Hội nghị lần thứ 5 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Việt Nam khóa VIII về “Xây dựng và phát triển nền văn hoá Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc” đã xác định nhiệm vụ “Xây dựng môi trường văn hóa” với nội dung như sau: Tạo ra ở các đơn vị cơ sở (gia đình, làng, bản, xã, phường, khu tập thể, cơ quan, xí nghiệp, nông trường, lâm trường, trường học, đơn vị bộ đội...), các vùng dân cư (đô thị, nông thôn, miền núi...) đời sống văn hoá lành mạnh, đáp ứng những nhu cầu văn hoá đa dạng và không ngừng tăng lên của các tầng lớp nhân dân... Phát triển và không ngừng nâng cao chất lượng hoạt động của các thiết chế văn hoá ở cơ sở; đầu tư xây dựng một số công trình văn hoá trọng điểm tầm quốc gia. Tăng cường hoạt

¹ Xem <http://dangcongsan.vn/tu-lieu-van-kien/tu-lieu-ve-dang/dai-hoi-dang/lan-thu-viii/doc-092620158470646.html>

động của các tổ chức văn hoá, nghệ thuật chuyên nghiệp, phát triển phong trào quần chúng hoạt động văn hoá, nghệ thuật².

Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XI của Đảng xác định: Xây dựng môi trường văn hoá lành mạnh, tạo điều kiện để “xây dựng con người Việt Nam giàu lòng yêu nước, có ý thức làm chủ, trách nhiệm công dân, có tri thức, sức khỏe, lao động giỏi, sống có văn hóa, nghĩa tình, có tinh thần quốc tế chân chính. Tiếp tục củng cố và xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh, đưa phong trào “Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa” đi vào chiều sâu, thiết thực, hiệu quả” [2, tr.40-41]. Điều này có nghĩa phát triển văn hóa thì không thể tách rời phát triển con người. Về mặt lý luận, nói tới văn hóa là nói tới con người, vì vậy mọi hoạt động văn hóa, dù phát triển đa dạng, phong phú như thế nào đều phải hướng tới, phải quy tụ vào mục tiêu xây dựng, nuôi dưỡng con người.

Kế thừa quan điểm đó, *Văn kiện Đại hội XII* của Đảng khẳng định: “Xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh, phù hợp với bối cảnh phát triển kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế” [3, tr.127]. Xây dựng MTVH đòi hỏi phải tiến hành toàn diện, đồng bộ nhiều giải pháp nhằm tạo ra sự kết hợp và tác động thuận chiều các thành tố cấu thành MTVH, trong đó phải xác định đúng các giải pháp mấu chốt. Theo đó, vấn đề xây dựng MTVH ở nước ta hiện nay cần tập trung vào các giải pháp cụ thể sau đây:

Thứ nhất, xây dựng MTVH, đời sống văn hóa lành mạnh trong hệ thống chính trị, trong mỗi địa phương, trong từng cộng đồng làng, bản, khu phố, cơ quan, đơn vị, doanh nghiệp, trường học,... góp phần giáo dục, rèn luyện con người về nhân cách, đạo đức, lối sống. Trọng tâm là xây dựng gia đình no ấm, tiến bộ, hạnh phúc, văn minh; xây dựng môi trường học thực sự là một trung tâm văn hóa giáo dục, rèn luyện con người; xây dựng đời sống văn hóa và phát huy vai trò ở địa bàn dân cư, cơ quan, đơn vị, doanh nghiệp.

Thứ hai, nâng cao chất lượng, hiệu quả các cuộc vận động văn hóa, phong trào “Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa”; chú trọng xây dựng nếp sống văn hóa tiến bộ, văn minh, nhất là trong việc cưới, việc tang, lễ hội.

Thứ ba, từng bước thu hẹp khoảng cách về hưởng thụ văn hóa giữa thành thị và nông thôn, giữa các vùng, miền và giai tầng xã hội. Đời sống văn hóa giữa thành thị và nông thôn lâu nay vẫn luôn có sự cách biệt lớn. Việc có thể xóa khoảng cách này để người nông dân được tiếp cận văn hóa như ở thành phố hay không đã trở thành vấn đề khiến nhiều cấp, ngành quản lý quan tâm, trăn trở. Trên thực tế, trong những năm gần đây, khoảng cách đó đã ngày càng xích lại gần nhau hơn, nhưng chưa đồng đều.

² Xem <http://dangcongsan.vn/tu-lieu-van-kien/van-kien-dang/ngghi-quyet-bch-trung-uong/khoa-viii/doc-5925201510233446.html>

Từ quan điểm của Đảng Cộng sản Việt Nam đến thực tiễn xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh ...

Thứ tư, phát huy các nhân tố tích cực, các giá trị trong văn hóa tôn giáo, tín ngưỡng. Việt Nam là một quốc gia thống nhất đa dân tộc, đa tôn giáo, trong đó có khoảng 24 triệu tín đồ thuộc 40 tổ chức tôn giáo được công nhận, chiếm tới 27% dân số cả nước. Sự đa dạng các hình thức tôn giáo là nhân tố quan trọng góp phần hình thành bản sắc văn hóa dân tộc. Trong quá trình lãnh đạo sự nghiệp cách mạng, Đảng và Nhà nước ta không chỉ khẳng định chính sách nhất quán là tôn trọng và bảo đảm quyền tự do tín ngưỡng, tôn giáo, mà còn chủ trương phát huy những giá trị văn hóa, đạo đức tốt đẹp của tôn giáo trong công cuộc xây dựng và bảo vệ tổ quốc

2.3. Xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh cho thanh niên Đà Nẵng hiện nay

2.3.1. Thực trạng môi trường văn hóa ở Đà Nẵng

Thanh niên Đà Nẵng hiện nay cơ bản được sống, học tập và rèn luyện trong môi trường tốt, được phát huy hết khả năng và trí tuệ của mình. Nhiều người đã thành danh trên các lĩnh vực và có những đóng góp to lớn vào sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Cuộc vận động “Toàn dân xây dựng đời sống ở khu dân cư” trên địa bàn thành phố cũng đã đạt được nhiều thành tựu đáng ghi nhận. Từ năm 2010 đến nay, tỷ lệ gia đình văn hóa của Đà Nẵng là 75,1%, năm 2015 đạt 78,4%³. Mặc dù, so với tất cả các địa phương trên cả nước, tỷ lệ gia đình văn hóa của Đà Nẵng là thấp nhất nhưng với chính quyền và người dân ở đây, kết quả này đã phản ánh đúng thực tế và thực chất của xã hội Đà Nẵng hiện nay.

Bên những mặt tích cực, MTVH đã tác động tiêu cực đến đời sống của thanh niên ở Đà Nẵng, cụ thể:

Môi trường đạo đức đang đặt ra những vấn đề đáng quan tâm, lo ngại, có ảnh hưởng, tác động xấu đến thanh niên. Được biết đến là một thành phố trẻ có tốc độ đô thị hóa nhanh, đời sống người dân từng bước được nâng cao, thế nhưng cùng với sự phát triển, Đà Nẵng cũng đang phải đối mặt với mặt trái của sự phát triển đó là các vấn đề về tệ nạn xã hội, đặc biệt đối với giới trẻ, trong đó đáng lo ngại tình trạng người chưa thành niên vi phạm pháp luật gia tăng. Thiếu kỹ năng sống, dễ bị kích động và ít có khả năng tự kiềm chế bản thân, không ít trẻ vị thành niên ở Đà Nẵng đã lâm vào con đường phạm tội từ sự thiếu hiểu biết do muốn khẳng định mình. Năm 2015, số lượng các vụ vi phạm pháp luật trong độ tuổi chưa thành niên chiếm 155 vụ với 236 đối tượng⁴. Hành vi của các em chủ yếu là: trộm cắp tài sản, gây rối, cố ý gây thương tích, sử dụng trái phép chất ma túy...

³ Xem <http://tuoitre.vn/tin/chinh-tri-xa-hoi/20151211/ti-le-gia-dinh-van-hoa-da-nang-thap-nhat-nuoc/1018828.html>

⁴ <http://baodansinh.vn/da-nang-lo-ngai-tinh-trang-nguoi-chua-thanh-nien-vi-pham-phap-luat-d28211.html>

Tuy chưa gay gắt và bức xúc như một số tỉnh, thành phố khác, nhưng tệ nạn xã hội ở Đà Nẵng trong những năm gần đây có dấu hiệu gia tăng. Đà Nẵng hiện có 3.016 người nghiện ma túy, trong đó hơn 2.000 người nghiện đang sống trong các khu dân cư. Đó là con số thống kê và quản lý được, còn số người nghiện nhưng chưa được phát hiện, xử lý có thể lớn hơn.

Nền tảng đạo đức gia đình đang bị đe dọa và có nguy cơ rạn nứt vì tình trạng ly hôn, quan hệ bất chính, vi phạm pháp luật... Theo số liệu Tòa án Nhân dân thành phố Đà Nẵng tổng hợp, năm 2016 giải quyết khoảng hơn 2.800 vụ ly hôn, đặc biệt phần lớn các vụ ly hôn do phụ nữ chủ động đứng đơn⁵. Nguyên nhân chính dẫn đến tình trạng ly hôn tăng cao được xác định là do mâu thuẫn gia đình, kinh tế khó khăn, ngoại tình, bạo hành vợ con và các loại tệ nạn xã hội. Hậu quả của ly hôn là con cái hư hỏng, số thanh niên lang thang ngày càng tăng. Thực tế đã cho thấy, sau khi ly hôn, có những cặp vợ chồng xem nhau như kẻ thù và nhiều người quay ra trút hận lên con cái. Thậm chí nhiều phụ huynh còn gieo rắc vào đầu trẻ những điều xấu về cha hoặc mẹ khiến con trẻ bị tổn thương nặng nề

Môi trường giáo dục và đào tạo, nơi có số lượng thanh niên tham gia học tập đông đảo, hiện vẫn còn nhiều bất cập. Vấn đề giáo dục đạo đức, phẩm chất đạo đức, đạo lý làm người chưa được coi trọng đúng mức, các mối quan hệ thầy trò, bạn bè chưa được quan tâm xây dựng. Trong năm 2016, Công an thành phố đã phát hiện, xử lý 33 học sinh, sinh viên liên quan đến ma túy; trong đó, khởi tố tội tàng trữ, mua bán trái phép chất ma túy 03 trường hợp, lập hồ sơ đề nghị đưa đi tập trung cai nghiện bắt buộc 02 trường hợp, xử phạt hành chính 28 trường hợp⁶. Trong khoảng 3 năm từ 2011 - 2013, trên địa bàn Đà Nẵng đã có gần 5.000 học sinh, sinh viên bị kỷ luật buộc thôi học.

Trong đó, ngoài hành vi chủ yếu là vi phạm pháp luật về an toàn giao thông còn có các hành vi xâm phạm tính mạng và sức khỏe, danh dự và nhân phẩm của con người, thậm chí giết người, cố ý gây thương tích, hiếp dâm,... Bên cạnh đó, một bộ phận học sinh sinh viên không chịu học tập, tu dưỡng, rèn luyện, thích tự do, hưởng thụ ăn chơi đua đòi, lười biếng, có lối sống thực dụng, ích kỷ và không đủ bản lĩnh trước những hành động tiêu cực của nền kinh tế thị trường, sự lôi kéo của bọn tội phạm.

Môi trường truyền thống, môi trường thẩm mỹ còn tồn tại không ít khuyết nhược cần khắc phục. Sự am hiểu của thanh niên về truyền thống văn hóa, phong tục, tập quán, lễ thức tốt đẹp của dân tộc, truyền thống cách mạng của địa phương còn nhiều hạn chế. Cùng với đó, môi trường pháp luật còn nhiều lỏng lẻo, đã tạo ra những khoảng trống,

⁵ xem http://cadn.com.vn/news/78_164122_a-n-ly-hon-tang-cao-thu-c-tra-ng-da-ng-ba-o-do-ng.aspx

⁶ <http://www.catp.danang.gov.vn/-/tinh-hinh-ket-qua-phong-chong-ma-tuy-trong-hoc-sinh-sinh-vien>

Từ quan điểm của Đảng Cộng sản Việt Nam đến thực tiễn xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh ...

những kẻ hở để các tệ nạn xã hội có điều kiện phát sinh, nhất là trong môi trường sống của thanh niên. Lối sống thực dụng, lai căng trực tiếp hoặc gián tiếp đều ảnh hưởng đến nhận thức và hành động của thanh niên ở Đà Nẵng hiện nay.

Nguyên nhân của thực trạng trên:

Một là, sự phát triển thiếu đồng bộ giữa giáo dục và đào tạo, khoa học và công nghệ với những giá trị văn hóa truyền thống; sự hạn chế trong việc đầu tư cho MTVH đã tạo nên sự suy giảm các giá trị nhân văn, đánh mất sức đề kháng trước sự tác động tiêu cực của cơ chế thị trường, làm băng hoại các giá trị văn hóa, ảnh hưởng xấu đến các quan hệ xã hội, dẫn đến sự suy thoái đạo đức, lối sống của một bộ phận thanh niên.

Hai là, hệ thống cơ chế, chính sách của thành phố trong thực hiện các chương hành động như: xóa đói giảm nghèo, đền ơn đáp nghĩa, xây dựng gia đình văn hóa, khu phố văn hóa, cơ quan văn hóa... chưa thống nhất, đồng bộ, chưa đảm bảo tính liên tục, ổn định và bền vững. Mặt khác, chúng ta vẫn chưa thực sự quan tâm đúng mức đến chăm lo xây dựng MTVH trong sạch, lành mạnh để tạo điều kiện bồi dưỡng nhân cách cho thanh niên. Ở nhiều nơi, các nhà máy, khu công nghiệp, nhà chung cư cao tầng được đầu tư xây dựng, thi nhau mọc lên nhưng những khu vui chơi, giải trí công cộng cho thanh thiếu niên lại chưa được quan tâm. Hoạt động của các tổ chức đoàn, hội nhiều nơi còn kém hiệu quả, không thu hút, lôi kéo được thanh thiếu niên tham gia...

Ba là, nhận thức của thanh niên về xây dựng đời sống văn hóa tuy đã được nâng lên, nhưng vẫn chưa đáp ứng tình hình mới, còn có sự tương phản giữa nhận thức và hành vi lối sống. Một bộ phận thanh niên kém hiểu biết về các vấn đề văn hóa, xã hội, không phấn đấu rèn luyện, rơi vào các tệ nạn xã hội, học hành sa sút.

Trong tình hình hiện nay, khi quá trình giao lưu, hội nhập diễn ra với tốc độ chóng mặt, chúng ta phải đối mặt với sự xâm nhập của những dòng chảy văn hóa bên ngoài, việc tiếp tục giữ gìn và phát triển hệ thống những giá trị văn hóa tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc có ý nghĩa vô cùng to lớn. Bên cạnh những mặt tích cực mà văn hóa bên ngoài mang lại đó là sự hiện đại, thời thượng, tiến bộ thì tiềm ẩn phía sau là cả một hệ quả khó lường như lối sống ích kỷ, cơ hội, đua đòi, thực dụng, coi trọng giá trị vật chất, bất chấp dư luận xã hội...

2.3.2. Định hướng của các cấp ủy Đảng, chính quyền thành phố về xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh cho thanh niên ở Đà Nẵng

Bước vào thiên niên kỷ mới, Đại hội lần thứ XVIII Đảng bộ thành phố Đà Nẵng (2000) xác định: “Ra sức xây dựng Đà Nẵng thành một thành phố có môi trường văn hóa lành mạnh, có nếp sống văn minh đô thị, phù hợp với thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa”, “phấn đấu xây dựng Đà Nẵng giàu về kinh tế, phát triển về văn hóa và khoa học – công nghệ, đảm bảo quốc phòng – an ninh, hệ thống chính trị vững mạnh,

trình độ dân trí được nâng cao, cảnh quan thiên nhiên, môi trường đô thị lành mạnh, sạch đẹp, vươn lên xứng đáng là một trong những trung tâm kinh tế, văn hóa, khoa học – công nghệ của miền Trung và cả nước” [4, tr.41,55].

Do đó, cùng với những mục tiêu về kinh tế, đẩy nhanh tốc độ tăng trưởng kinh tế, Đà Nẵng còn phải phấn đấu để nâng mình lên một tầm cao văn hóa mới, thật sự văn minh, tiến bộ theo những tiêu chuẩn mới của thời đại. Cho đến nay, Đà Nẵng là đô thị đầu tiên của Việt Nam đặt ra vấn đề phát triển theo những tiêu chuẩn văn minh mới trong chương trình “Thành phố 5 không”: không có hộ đói, không có người mù chữ, không có người lang thang xin ăn, không có ma túy, không có giết người cướp của. Đây là những mục tiêu lớn về xã hội, không chỉ đầy tính nhân văn mà còn thể hiện sức mạnh đại đoàn kết toàn dân dưới sự lãnh đạo của Đảng.

Mục tiêu tổng quát của thành phố đến năm 2020, xây dựng Đảng bộ trong sạch, vững mạnh, giữ vững ổn định chính trị, phát huy dân chủ và sức mạnh đồng thuận, huy động mọi nguồn lực xây dựng và phát triển thành phố Đà Nẵng trở thành một trong những đô thị lớn của cả nước, là trung tâm kinh tế, văn hóa - xã hội, động lực phát triển của khu vực miền Trung - Tây Nguyên; là địa bàn giữ vị trí chiến lược quan trọng về quốc phòng, an ninh của cả nước; phấn đấu xây dựng Đà Nẵng giàu đẹp, an bình, văn minh, hiện đại.

Nghị quyết Đại hội đại biểu Đảng bộ thành phố Đà Nẵng lần thứ XXI, nhiệm kỳ 2015 – 2020, khẳng định, phát triển các lĩnh vực văn hóa - xã hội tương xứng với vị thế trung tâm kinh tế - xã hội; tập trung xây dựng văn hóa, văn minh đô thị, nâng cao chất lượng cuộc sống nhân dân. Những định hướng về xây dựng MTVH được Đảng bộ thành phố đề ra: Tiếp tục đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo. Đẩy mạnh công tác đào tạo, dạy nghề. Tạo chuyển biến mới và phát triển mạnh mẽ khoa học và công nghệ, tăng đầu tư cho Quỹ phát triển khoa học công nghệ; gắn kết nghiên cứu, đào tạo với sản xuất - kinh doanh theo phương thức nghiên cứu theo đơn đặt hàng. Tiếp tục đầu tư phát triển sự nghiệp y tế, nâng cao chất lượng khám, chữa bệnh, chăm sóc sức khỏe nhân dân, xây dựng Đà Nẵng thành trung tâm khám, chữa bệnh chất lượng cao. Mở rộng đối tượng tham gia bảo hiểm, thực hiện bảo hiểm y tế toàn dân đạt 95 - 100% vào năm 2020. Tiếp tục thực hiện có hiệu quả chương trình thành phố “5 không”, “3 có” và các chính sách an sinh xã hội, nâng cao thu nhập và chất lượng cuộc sống của nhân dân [4].

2.3.3. Một số giải pháp xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh cho thanh niên ở Đà Nẵng hiện nay

Thứ nhất, tăng cường sự lãnh đạo của các cấp ủy Đảng, hiệu lực quản lý của các cấp chính quyền, hoạt động của các ngành chức năng, các đoàn thể, các tổ chức xã hội và nhân dân để thực hiện nhiệm vụ xây dựng MTVH lành mạnh cho thanh niên.

Từ quan điểm của Đảng Cộng sản Việt Nam đến thực tiễn xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh ...

Đây là giải pháp trọng tâm, có vai trò hết sức quan trọng đối với việc nâng cao chất lượng, hiệu quả xây dựng MTVH ở Đà Nẵng hiện nay. Trước hết, cần nâng cao nhận thức của các cấp ủy Đảng, chính quyền, các ngành chức năng, các đoàn thể nhân dân với việc bảo vệ và xây dựng MTVH lành mạnh cho thanh niên. Nâng cao nhận thức về bảo vệ và xây dựng MTVH hiện nay tránh sự thoái hóa, xuống cấp từ bên trong, sự tấn công từ bên ngoài của các thế lực thù địch, tạo lập một phong trào hành động rộng khắp trong xã hội được coi là giải pháp đầu tiên trong hàng loạt các giải pháp khác. Coi vấn đề xây dựng và bảo vệ MTVH là trách nhiệm của toàn hệ thống chính trị, trong đó ngành văn hóa thông tin đóng vai trò chủ quản.

Cùng với đó, phải tăng cường sự lãnh đạo của các cấp ủy Đảng, vai trò của các cấp chính quyền, kết hợp chặt chẽ hoạt động của các ngành, các đoàn thể và tổ chức xã hội với nhân dân để thực hiện xây dựng MTVH lành mạnh. Đây chính là cơ sở quan trọng để biến nhận thức thành hành động, đưa chủ trương, nhiệm vụ xây dựng MTVH lành mạnh hội nhập vào đời sống xã hội của thành phố. Phát huy chủ nghĩa yêu nước, tinh thần đoàn kết dân tộc, tiếp tục triển khai sâu rộng Nghị quyết Trung ương 5 (khóa VIII) đến từng khu phố làm chuyển biến mạnh mẽ cuộc vận động xây dựng MTVH ở khu phố.

Phát huy sức mạnh tổng hợp của các tổ chức chính trị - xã hội mà tổ chức đoàn là lực lượng nòng cốt trong xây dựng MTVH lành mạnh cho thanh niên. Nhu cầu phát triển toàn diện của thanh niên hiện nay là hết sức chính đáng. Vì vậy, cần tạo môi trường thuận lợi để họ có thể phát huy hết tài năng và trí tuệ của mình. Tổ chức đoàn các cấp cần phát huy vai trò và chức năng của mình thông qua những phong trào cụ thể như: phong trào thanh niên tình nguyện, mùa hè xanh, tiếp sức mùa thi, hiến máu tình nguyện, thanh niên xây dựng lối sống công nghiệp, thanh niên làm chủ khoa học - kỹ thuật và công nghệ, thanh niên làm chủ cơ chế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa, thanh niên xây dựng đời sống văn hoá ở cơ sở, thanh niên xây dựng phát huy các giá trị văn hoá truyền thống, thanh niên bảo vệ môi trường, xây dựng nếp sống văn minh, gia đình văn hoá,... Tất cả những hoạt động trên góp phần tạo ra những sân chơi bổ ích và một môi trường đậm chất văn hoá, nhân văn để thanh niên có thể trải nghiệm khả năng của mình.

Thứ hai, ưu tiên đầu tư ngân sách địa phương để tăng cường nguồn lực và phương tiện cho hoạt động xây dựng MTVH lành mạnh cho thanh niên.

Tăng cường đầu tư kinh phí và đầu tư hợp lý cho việc xây dựng các thiết chế văn hóa, nghệ thuật, thông tin, thể dục thể thao, phòng đọc sách, phòng truyền thống có vai trò rất lớn trong việc cải thiện, nâng cao chất lượng MTVH cơ sở. Hiện nay, thành phố đã có một hệ thống các thiết chế văn hóa tương đối ổn định nhưng nhìn chung còn nghèo nàn, đơn điệu, chưa phát huy hết chức năng của nó. Thành phố phải

đảm bảo chi ngân sách cho xây dựng MTVH tương ứng với nhịp độ tăng trưởng kinh tế.

Trước mắt, cần quy hoạch, xây dựng và phát huy có hiệu quả các thiết chế văn hóa hiện có, từng bước xây dựng mới phù hợp với yêu cầu và MTVH của thành phố, tránh lãng phí, đầu tư không có hoặc kém hiệu quả. Đầu tư xây dựng các khu rèn luyện thể dục thể thao quần chúng như sân bóng đá, sân bóng chuyền, các khu vực thể dục thể thao bãi biển, nơi công cộng, cải tạo lại công viên... đáp ứng nhu cầu văn hóa của thanh niên. Tổ chức các sân chơi lành mạnh như thành lập mới các câu lạc bộ về văn hóa, thể dục thể thao, các lễ hội văn hóa... thu hút thanh niên tham gia.

Thứ ba, phát triển nguồn lực con người phục vụ công tác xây dựng MTVH lành mạnh.

Hiện nay, đội ngũ cán bộ hoạt động và quản lý văn hóa của thành phố còn thiếu về số lượng, chất lượng chưa cao, nhất là ở cơ sở, công tác đào tạo đội ngũ cán bộ quản lý văn hóa chưa đáp ứng yêu cầu phát triển văn hóa của thành phố. Xây dựng MTVH lành mạnh là việc làm rất khó khăn, phức tạp mà hiệu quả, lợi ích của nó không thể hiện trực tiếp, tức thời, rất khó thấy. Do vậy, không có đội ngũ cán bộ văn hóa tâm huyết, có năng lực trong công tác vận động quần chúng thì phong trào rất khó thành công.

Thành phố cần sử dụng và bố trí hợp lý đội ngũ cán bộ hiện có, xây dựng, quy hoạch và thực hiện chương trình đào tạo lớp cán bộ mới đủ phẩm chất và năng lực đảm đương nhiệm vụ trong những năm tới, trên cơ sở phối hợp chặt chẽ với các trường đào tạo cán bộ văn hóa nghệ thuật, thông tin, báo chí, thư viện. Triệt để khắc phục tình trạng cán bộ yếu năng lực, khó bố trí sắp xếp ở các ngành khác sang làm công tác văn hóa.

Tăng cường nguồn lực cho công tác xây dựng MTVH lành mạnh phải gắn với huy động sự tham gia đầu tư sáng tạo văn học, nghệ thuật của các tầng lớp công chúng, nhất là thanh thiếu niên; gắn với việc tham gia phổ biến, chuyển tải các giá trị văn hóa, nghệ thuật tiêu biểu, đáp ứng nhu cầu hưởng thụ văn hóa của các tầng lớp nhân dân. Tăng cường các phương tiện và nâng cao chất lượng các chương trình truyền thông đại chúng, thu hút thanh niên tham gia với các hình thức phong phú, nội dung đa dạng.

3. KẾT LUẬN

Bài viết đã hệ thống hóa và làm sâu sắc hơn một số vấn đề lý luận về MTVH, phân tích các quan điểm của Đảng về xây dựng MTVH lành mạnh trong giai đoạn hiện nay. Tác giả cũng phân tích, đánh giá về thực trạng MTVH của thanh niên ở Đà Nẵng hiện nay, qua đó, đã đề xuất một số giải pháp nhằm góp phần cùng chính quyền thành

Từ quan điểm của Đảng Cộng sản Việt Nam đến thực tiễn xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh ...

phổ nâng cao hiệu quả của hoạt động xây dựng MTVH lành mạnh cho thanh niên trên địa bàn thành phố.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1]. Đảng Cộng sản Việt Nam (1998). *Văn kiện Hội nghị lần thứ 5 Ban chấp hành Trung ương khóa VIII*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.
- [2]. Đảng Cộng sản Việt Nam (2011). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI*, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội
- [3]. Đảng Cộng sản Việt Nam (2016). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII*, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội
- [4]. Đảng bộ thành phố Đà Nẵng (2001). *Văn kiện Đại hội lần thứ XVIII Đảng bộ thành phố Đà Nẵng*, Đà Nẵng.
- [5]. Trường Lưu (1999). *Văn hóa một số vấn đề lý luận*, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
- [6]. Hoàng Vinh (1999). *Mấy vấn đề lý luận và thực tiễn xây dựng văn hóa ở nước ta*, Nxb Văn hóa Thông tin, Hà Nội.
- [7]. Viện Văn hóa (2001). *Xây dựng tư tưởng, đạo đức, lối sống và đời sống văn hóa ở Thủ đô Hà Nội trong thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước*, Nxb Văn hóa Thông tin, Hà Nội.

FROM THE VIEW OF THE COMMUNIST PARTY OF VIETNAM ABOUT BUILDING A CULTURAL ENVIRONMENT TO THE REALITY OF BUILDING ONE FOR THE YOUTH OF DANANG NOWADAYS

Le Duc Tho

Da Nang Vocational Training College

Email: ductholevtc007@gmail.com

ABSTRACT

Human development has always been associated with the environment, in which including cultural environment. Should the ecological environment play an indispensable role in the biological existence of humans, the cultural environment contributes to the development of human beings in accordance with its social character. A healthy, harmonious, rich cultural environment is the cradle that nourishes people in every way. This paper contributes to understanding the concept of cultural environment, the Party's guidelines on building the cultural environment in the current period; simultaneously, pointing out the current

situation of the cultural environment among young people in Da Nang, thereby, confidently suggests some solutions that contribute to promoting the strengths as well as limiting the shortcomings in the process of setting up the cultural environment for young people in Da Nang.

Keywords: Cultural environment; building a cultural environment; Da Nang; youth.

Lê Đức Thọ sinh ngày 23/05/1985 tại Quảng Bình. Năm 2008, ông tốt nghiệp cử nhân chuyên ngành Giáo dục chính trị tại Trường Đại học Sư phạm, Đại học Đà Nẵng. Năm 2014, ông nhận bằng Thạc sĩ chuyên ngành Triết học tại Đại học Đà Nẵng. Hiện nay, ông đang là công tác tại Trường Cao đẳng Nghề Đà Nẵng.

Lĩnh vực nghiên cứu: Lịch sử tư tưởng Việt Nam, Chính trị học.

